

Algemene Raad-Weigering verlenen vrijstelling verplichting bij een patroon kantoor te houden

BESLISSING

van de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten inzake het beroep ingesteld door:

mr X

tegen de beslissing van:

de Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten in het arrondissement F d.d. 19 maart 2001, verzonden op 20 maart 2001, waarbij deze geweigerd heeft vrijstelling te verlenen van de verplichting bij een patroon kantoor te houden (artikel 9b lid 3 Advocatenwet).

Verloop van de procedure

1. Mr X (hierna: appellant) heeft zich in januari 2000 als zelfstandig ondernemer in de functie van juridisch medewerker aangesloten bij het kantoor van mr Y te F.
2. Op 12 januari 2001 is appellant in het arrondissement F beëdigd met aanwijzing van mr Y als (binnen)patroon.
3. Per 22 januari 2001 heeft appellant zijn praktijkuitoefening op het kantoor van mr Y feitelijk beëindigd. Op grond daarvan heeft de Raad van Toezicht in het arrondissement F (hierna: Raad van de Toezicht) de stage van appellant ex artikel 9 lid 4 van de Stageverordening 1988 van rechtswege geschorst geacht.

4. Bij brief van 29 januari 2001 heeft appellant de Raad van Toezicht verzocht om vrijstelling van de verplichting om bij een patroon kantoor te houden (artikel 9b lid 3 Advocatenwet) en goedkeuring van het buitenpatronaat (artikel 4 lid 1 Stageverordening 1988) door mr C, advocaat te F. Appellant kondigde daarbij aan op basis van een kostenmaatschap kantoor te willen gaan houden met mr Z (oud-kantoorgenoot van mr Y) die in het bezit is van de stageverklaring en als begeleider zou kunnen optreden, en de moeder van appellant, mr X-O die NMI-mediator is, maar geen advocaat.
5. Tussen 30 januari 2001 en maart 2001 hebben er verschillende gesprekken en briefwisselingen plaatsgevonden tussen appellant en de Raad van Toezicht.
6. Op 2 maart 2001 heeft de Raad van Toezicht appellant gehoord op zijn verzoek van 29 januari 2001. Van deze hoorzitting is een verslag gemaakt.
7. Bij besluit van 19 maart 2001 heeft de Raad van Toezicht appellant van het tableau geschrapt op grond van artikel 9 lid 1 Advocatenwet (het verstrekken van voor de beëdiging essentiële, onjuiste of onvolledige inlichtingen). Tegen dit besluit heeft appellant hoger beroep ingesteld bij het Hof van Discipline (artikel 9 lid 4 Advocatenwet). Bij beslissing van 24 augustus 2001 heeft het Hof van Discipline de beslissing van de Raad van Toezicht vernietigd en de schrapping van het tableau van appellant vervallen verklaard.
8. Bij besluit van 19 maart 2001 heeft de Raad van Toezicht appellant de vrijstelling geweigerd van de verplichting om bij een patroon kantoor te houden als bedoeld in artikel 9b lid 3 Advocatenwet.
9. Van deze beslissing is appellant bij beroepschrift op nader aan te voeren gronden op 26 april 2001 in beroep gekomen bij de Algemene Raad, die het beroepschrift op 27 april 2001 heeft ontvangen. Aan appellant is een termijn van zes weken verleend voor het indienen van de gronden van zijn beroep. Op 7 juni 2001 heeft de Algemene Raad per fax, en op 11 juni per gewone post, de gronden van appellant (tijdig) ontvangen.

10. Bij brief van 21 september 2001, ontvangen op 24 september 2001, heeft de Raad van Toezicht nadere stukken ingediend, bestaande uit de Stagereglementen van 1998 en 2001, de beslissing tot schrapping van het tableau d.d. 19 maart 2001 en de beslissing van het Hof van Discipline d.d. 24 augustus 2001. De Raad meldde daarbij dat mr Z zich per 1 augustus 2001 van het tableau heeft laten schrappen.

11. De Algemene Raad heeft belanghebbenden conform artikel 7:16 Awb in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. De openbare hoorzitting heeft op 8 oktober 2001 plaatsgevonden. Bij deze hoorzitting waren op uitnodiging aanwezig appellant, mr C (beoogd buitenpatroon), mr H (advocaat-gemachtigde van appellant), mevrouw mr X-O (moeder van appellant), mrs I en J namens de Raad van Toezicht, de aan de voet van deze beslissing vermelde leden van de Algemene Raad en mr M. Duyser, secretaris. Van de openbare hoorzitting is een verslag gemaakt, dat gelijktijdig met deze beslissing aan belanghebbenden zal worden toegezonden.

12. De Algemene Raad heeft kennis genomen van alle op de zaak betrekking hebbende stukken.

Standpunt van de Raad van Toezicht

13. Ter onderbouwing van zijn bestreden beslissing heeft de Raad van Toezicht het volgende aangevoerd:

- Het verzoek van appellant tot vrijstelling krachtens artikel 9b lid 3 Advocatenwet dient te worden getoetst aan het bepaalde in artikel 7 van de Stageverordening en artikel 13 van het Stagereglement in het arrondissement F (de zoekplicht);
- De Raad acht na het door hem ingestelde onderzoek uitgesloten dat appellant nog terugkeert op het kantoor van zijn patroon mr Y.
- De Raad van Toezicht overweegt dat appellant zijn praktijk wenst voort te zetten binnen een nieuw op te richten kantoor, samen met mr Z die vanaf 8 juli 1997 advocaat is en in het bezit is van een stageverklaring, en met zijn moeder, mevrouw X-O (sinds 1999 afgestudeerd in de rechten), die NMI-mediator is, maar geen advocaat. Mr C zou bereid zijn het patronaat over appellant op zich te nemen.
- De Raad van Toezicht meldt in zijn brief van 21 september 2001 dat mr Z zich per 1 augustus 2001 van het tableau heeft laten schrappen en dat vanaf die datum geen sprake meer is van het “warme nest” als bedoeld in artikel 13 lid 5 Stagereglement 1998.

- In het half jaar voor zijn beëdiging heeft appellant bij het kantoor G gesolliciteerd op een stageplaats. Daarnaast heeft hij een open sollicitatie gedaan bij kantoor H waar geen (binnen-)stageplaats beschikbaar is. Appellant heeft naar eigen zeggen in die periode niet meer sollicitaties gepleegd.
- Bij de hoorzitting heeft de Raad verder aangevoerd dat appellant in de afgelopen acht maanden niet gesolliciteerd heeft, terwijl hij (in ieder geval nu) kan weten hoe essentieel dat is in de visie van de Raad van Toezicht.
- De Raad van Toezicht is op basis van het bovenstaande van oordeel dat appellant in onvoldoende mate heeft getracht een patroon te vinden bij wie hij kantoor kan houden.
- De Raad van Toezicht is voorts niet gebleken van bijzondere omstandigheden die aanleiding zouden geven appellant de gevraagde vrijstelling te verlenen.

Standpunt van appellant

14. Appellant brengt in de gronden van zijn beroepschrift het volgende naar voren:
- Appellant heeft in een periode van ruim twee jaar voorafgaand aan het verzoek tot vrijstelling meer dan dertig sollicitaties verricht. De Raad heeft de betreffende sollicitaties ten onrechte niet in zijn beslissing meegewogen, terwijl in artikel 13 lid 4 van het Stagereglement juist wordt gesproken over een periode van “tenminste zes maanden”. De Raad is er bij zijn beslissing ten onrechte vanuit gegaan dat het halfjaar voorafgaand aan het verzoek om vrijstelling maatgevend is voor de vraag in hoeverre is voldaan aan de sollicitatieverplichting als omschreven in artikel 13 lid 4 Stagereglement.
 - Verder is de Raad er in zijn motivering ten onrechte aan voorbijgegaan dat de verrichte sollicitaties in twee gevallen tot een dienstverband hebben geleid.
 - Nu de Raad de betreffende sollicitaties en dienstverbanden niet heeft meegewogen mist de bestreden beslissing een deugdelijke motivering en een evenredige afweging van de bij het besluit betrokken belangen. De bestreden beslissing dient reeds op die grond vernietigd te worden.
 - Bij het verzoek van 29 januari 2001 om vrijstelling en goedkeuring heeft appellant de Raad de nodige informatie verschaft met betrekking tot de invulling van de buitenstage en de opzet van de beoogde praktijk. Deze informatie bestaat uit een ondernemingsplan met financiële onderbouwing waaruit blijkt dat een goede opleiding en een gedegen begeleiding voldoende zijn gewaarborgd. De Raad heeft in de motivering van zijn bestreden besluit niet weersproken dat de buitenstage voldoet aan de voorwaarden voor een behoorlijke praktijkuitoefening als bedoeld in artikel 9b lid 3 Advocatenwet, zodat aangenomen mag worden dat de buitenstage en de beoogde praktijk in het onderhavige geval aan die voorwaarden voldoen.
 - Tijdens de hoorzitting bij de Algemene Raad heeft appellant aangevoerd dat hij, zo hij niet drie jaar of meer juridische ervaring heeft, in ieder geval een “bijzonder geval” is in

de zin van het schema bij de Aanbeveling van de Algemene Raad betreffende Opleiding en Stage d.d. 20 januari 1997 (categorie C).

Beoordeling van het beroep

Ontvankelijkheid

15. Het beroepschrift d.d. 26 april 2001 is op 27 april 2001 ontvangen door de Algemene Raad. Het beroep is ontvankelijk nu het conform de artikelen 6:7, 6:8 lid 1, 3:41 en 6:9 Algemene wet bestuursrecht is ingediend binnen zes weken na de verzending op 20 maart 2001 van het bestreden besluit.

16. Op grond van artikel 9 lid 5 van de Advocatenwet staat tegen de weigering van de vrijstelling van de verplichting om kantoor te houden bij een patroon als bedoeld in artikel 9b lid 3 van de Advocatenwet, administratief beroep open bij de Algemene Raad.

Ten gronde

17. Het uitgangspunt van de Advocatenwet, artikel 9b lid 1, is dat een beginnend advocaat vanuit het belang van een zo goed mogelijke opleiding en begeleiding tot advocaat de eerste drie jaar zijn praktijk uitoefent op het kantoor van zijn patroon. Het derde lid van artikel 9b vormt daarop de uitzondering en geeft de Raad van Toezicht de bevoegdheid om vrijstelling te verlenen van de verplichting van de stagiaire om bij een patroon kantoor te houden onder de voorwaarde dat een behoorlijke praktijkuitoefening, waaronder de financiering van de praktijk en de dekking van het risico van de beroepsaansprakelijkheid van de stagiaire, overeenkomstig de daaromtrent gestelde voorschriften bij of krachtens deze wet verzekerd is. In dit verband bepaalt artikel 7 van de Stageverordening 1988 dat de Raad van Toezicht mag verlangen dat de stagiaire zich voldoende inspant om een patroon te vinden bij wie hij kantoor kan houden - de zogenaamde zoekplicht - alvorens hem in aanmerking te laten komen voor een vrijstelling van de verplichting om bij de patroon kantoor te houden. Deze zoekplicht is ook neergelegd in artikel 13 lid 4 van het Stagereglement in het arrondissement F d.d. 1 maart 1998 dat van toepassing was ten tijde van het bestreden besluit, en in artikel 11 lid 2 van het nieuwe Stagereglement in het arrondissement F dat per 1 april 2001 in werking is.

18. In zijn aanbeveling van 20 januari 1997 betreffende Opleiding en Stage heeft de Algemene Raad de voorwaarden beschreven waaraan het binnen- of buitenpatronaat van de stagiaire moet voldoen. In het schema dat onderdeel uitmaakt van deze aanbeveling is een onderscheid gemaakt tussen stagiaires met drie jaren of meer (categorie A) en stagiaires met minder dan drie jaren relevante juridische voorervaring (categorie B). Daarnaast onderscheidt het schema de “bijzondere gevallen” (categorie C). Bij deze laatste categorie kan volgens de toelichting (noot 7) gedacht worden aan situaties waarin de stagiaire reeds een deel van de stage achter de rug heeft, de stagiaire door meerdere buitenpatroons wordt begeleid, of gevallen waarin sprake is van een zeer langdurige met de advocatuur vergelijkbare ervaring. Een essentieel verschil is dat voor categorie A geen zoekplicht geldt, en voor de categorieën B en C wel de zoekplicht geldt.

De Raad van Toezicht heeft bedoeld schema als bijlage II aan zijn Stagereglement 1998 gehecht en verwijst daarnaar in artikel 13 lid 5.a. onder b. Dit geldt ook voor het nieuwe Stagereglement van 2001, artikel 11 lid 3 sub a. en bijlage 2.

19. De Raad van Toezicht heeft zijn bestreden beslissing gebaseerd op het oordeel dat appellant niet voldaan heeft aan zijn verplichting om een binnenstageplaats te zoeken. Gelet op hetgeen onder 18. uiteen is gezet, zal de Algemene Raad eerst onderzoeken in welke categorie appellant valt, om vervolgens te beoordelen of op appellant de zoekplicht rust(te).

20. Tijdens de hoorzitting heeft appellant gesteld dat hij op dat moment (8 oktober 2001) 37 maanden juridische ervaring had, waarvan totaal ± 20 maanden als juridisch medewerker bij de advocatenkantoren P (7 of 8 maanden) en Y (ruim 12 maanden). In deze periode van 37 maanden zijn verder begrepen de werkzaamheden van appellant bij een trustkantoor in Den Haag (8 maanden) en de 8,5 maand waarin appellant zonder patroon (vanaf 22 januari 2001) met een geschorste stage heeft gewerkt, waarvan 4 maanden samen met mr Z en 4,5 maand zelfstandig. Over laatstgenoemde periode heeft gemachtigde opgemerkt dat appellant zijn praktijk op een laag pitje uitoefent. De gemachtigde van appellant heeft aan deze werkervaring de conclusie verbonden dat appellant – zo hij niet in categorie A valt – in ieder geval een “bijzonder geval” is in de zin van categorie C.

21. De Algemene Raad is van oordeel dat de ervaring van appellant zoals door hem gepresenteerd, onvoldoende is om aan te nemen dat hij drie jaar of meer juridische ervaring heeft. De Algemene Raad neemt daarbij in aanmerking dat appellant zijn werkervaring niet met stukken of anderszins heeft onderbouwd waardoor niet helder is wat het verloop is geweest van de loopbaan van appellant, dat verder niet duidelijk is geworden of de ervaring bij het trustkantoor in Den Haag als (voldoende) juridisch te kwalificeren is en dat appellant heeft aangegeven zijn juridische werkzaamheden sinds de schorsing van zijn stage op een laag pitje uit te oefenen. Categorie A is daarmee niet van toepassing op appellant.

22. Anders dan appellant is de Algemene Raad verder van oordeel dat ook categorie C niet van toepassing is op appellant. Van de door deze categorie bestreken “bijzondere gevallen” zoals omschreven onder 18. is hier geen sprake: appellant heeft slechts tien dagen stage achter de rug, er is geen sprake van begeleiding door meerdere buitenpatroons of van een zeer langdurige (in ieder geval ruim langer dan drie jaar) met de advocatuur vergelijkbare ervaring, en ook anderszins ziet de Algemene Raad geen bijzondere omstandigheden die toepasselijkheid van categorie C rechtvaardigen. Een beroep op categorie C helpt appellant ook niet, omdat de zoekplicht als gezegd ook voor deze categorie geldt. (De bijzonderheid van categorie C schuilt in het feit dat het “warme nest” – de samenwerking met een advocaat met stageverklaring of jurist met meer dan vijf jaar juridische ervaring - daar niet vereist is, en dat geen intensief stageplan is voorgeschreven).

23. De Algemene Raad is daarmee van oordeel dat op appellant de zoekplicht rust(t)e.

24. Ten aanzien van de inhoud en omvang van de zoekplicht overweegt de Algemene Raad dat het uitgangspunt is dat de stagiaire zes maanden lang serieus en intensief moet hebben getracht een binnenpatroon te vinden. De stagiaire dient gedurende die zes maanden aantoonbaar een behoorlijk aantal sollicitaties te hebben verricht; niet alleen open, maar ook gerichte sollicitaties naar aanleiding van advertenties, in verschillende arrondissementen, zonodig niet beperkt tot één specifiek rechtsgebied (zie onder meer: beslissing Algemene Raad d.d. 12 april 1999, onder 5.2.2 en 5.6). Deze kwantitatieve en kwalitatieve eisen aan de zoekplicht zijn terug te vinden in het Stagereglement van de Raad van Toezicht, artikel 13 lid 4, en in artikel 11 lid 2 van het nieuwe Stagereglement. De ratio van deze zoekplicht is dat het vanuit het belang van een goede opleiding en begeleiding essentieel is dat de stagiaire een binnenstageplaats heeft en dat een buitenstageplaats – die veel minder goede mogelijkheden en

waarborgen biedt voor de opleiding tot advocaat - tot de echte uitzonderingen behoort. Van deze zoekplicht gedurende zes maanden wordt niet afgeweken, tenzij er sprake is van zeer bijzondere omstandigheden die afwijking rechtvaardigen.

25. Ten aanzien van de vraag of appellant voldaan heeft aan de op hem rustende zoekplicht, stelt de Algemene Raad het volgende vast.

26. Appellant stelt dat hij in de periode april tot en met juli 1998 bij 19 kantoren verspreid over het land gesolliciteerd heeft naar een stageplaats. In juli 1998 is appellant aangenomen bij P waar hij zeven of acht maanden als juridisch medewerker heeft gewerkt. In de periode januari tot en met maart 1999 stelt appellant zonder succes nog eens gesolliciteerd te hebben bij 12 verschillende kantoren verspreid over het land. In augustus 1999 heeft appellant gesolliciteerd bij mr Y te W. In januari 2000 heeft appellant zich als zelfstandig ondernemer, in de functie van juridisch medewerker, aangesloten bij het kantoor van mr Y. In de tweede helft van 2000 heeft appellant nog tweemaal tevergeefs gesolliciteerd bij de kantoren A en B te F voor een stageplaats op het gebied van het bestuursrecht.

27. De Algemene Raad stelt vast dat hetgeen appellant rond zijn sollicitatieinspanningen heeft gesteld, niet onderbouwd is met stukken (sollicitatiebrieven en reacties daarop), zodat niet aannemelijk is gemaakt dat appellant kwantitatief en kwalitatief aan genoemde zoekplicht heeft voldaan. De Algemene Raad acht van belang dat vrijwel alle door appellant genoemde sollicitaties hebben plaatsgevonden ruim 3,5 jaar tot ruim 2,5 jaar geleden. De Algemene Raad acht verder van belang, zoals niet weersproken door de Raad van Toezicht is gesteld, dat appellant het afgelopen jaar sinds de schorsing van zijn stage niet meer gesolliciteerd heeft terwijl hij in ieder geval na de bestreden beslissing kon weten dat de Raad van Toezicht daaraan grote waarde hecht. De Algemene Raad laat daarbij in het midden of het door de Raad van Toezicht ten tijde van de bestreden beslissing gevoerde beleid, dat sinds 1 april 2001 expliciet is vastgelegd in het nieuwe Stagereglement, inhoudende dat de sollicitaties in het half jaar direct voorafgaand aan het vrijstellingsverzoek moeten hebben plaatsgehad, onder alle omstandigheden als absolute norm mag worden gehanteerd. Er zijn bijzondere situaties denkbaar waarin strikte toepassing van deze norm tot een onbillijke situatie zou kunnen leiden. Duidelijk is echter dat in dit geval sprake is van een wel bijzonder ruim tijdverloop tussen het vrijstellingsverzoek en de gestelde sollicitatieactiviteiten, zodanig dat de sollicitaties uit 1998 en 1999 in redelijkheid niet meer kunnen meewegen bij de beoordeling of voldaan is aan de zoekplicht.

28. De Algemene Raad komt tot de conclusie dat appellant niet voldaan heeft aan de op hem rustende zoekplicht zoals neergelegd in artikel 7 Stageverordening 1988 jo. artikel 9b lid 3 Advocatenwet en artikel 13 lid 4 Stagereglement 1998 in het arrondissement F. Reeds om die reden komt appellant niet in aanmerking voor de vrijstelling van de verplichting om bij een patroon kantoor te houden. De Raad van Toezicht heeft die vrijstelling daarom terecht geweigerd in zijn bestreden beslissing.

29. Ten overvloede merkt de Algemene Raad op dat het hem voorkomt dat appellant verder ook niet aan alle overige vereisten voor vrijstelling voldoet. Met name acht de Algemene Raad daarbij van belang dat appellant niet samenwerkt met een advocaat met een stageverklaring of een jurist met meer dan vijf jaar juridische ervaring (het zogenoemde “warme nest”) als bedoeld in eerdergenoemde aanbeveling met schema van de Algemene Raad d.d. 20 januari 1997. De samenwerking van appellant met zijn moeder, mevrouw mr X-O voldoet naar het oordeel van de Algemene Raad niet aan het “warme nest”-vereiste. Naast twijfels of de ervaring van mevrouw mr X-O (die sinds twee jaar afgestudeerd is in de rechten) voldoende is, speelt daarbij een rol dat de samenwerking tussen appellant en zijn moeder als NMI-mediator/niet-advocaat niet in overeenstemming is met de Samenwerkingsverordening zoals door de moeder van appellant terecht is opgemerkt. De Algemene Raad is verder ook niet overtuigd dat sprake is van corresponderende praktijken van appellant en zijn moeder, mede gegeven het feit dat laatstgenoemde (uitsluitend) een praktijk als mediator voert.

BESLISSING

De Algemene Raad verklaart het beroep van mr X ongegrond.

Aldus gedaan te 's-Gravenhage op 6 december 2001 door mrs M.W. Guensberg, A.S. Fransen van de Putte, J.H.M. Nijhuis, A. Gerritsen-Bosselaar en W.K. van Duren, in aanwezigheid van mr M. Duyser, secretaris.

M.W. Guensberg
algemeen deken

M. Duyser
secretaris

Tegen dit besluit kunnen belanghebbenden binnen zes weken na de datum van verzending beroep instellen bij de Arrondissementsrechtbank te F, sector bestuursrecht.